Hukuk Bölümü 2010/78 E. , 2010/217 K.

- 3213 SAYILI MADEN KANUNU VE MADEN KANUNUNUN I(A) GRUBU MADENLERI İLE İLGILI UYGULAMA YÖNETMELIĞI UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI HK.

- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27
- KABAHATLER KANUNU (5326) Madde 3
- MADEN KANUNU (3213) Madde 12

"İçtihat Metni"

Davacı : A.A.

Vekili : Av. S.K.

Davalı : Aydın Valiliğine izafeten Aydın İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği

Vekili : Av. Z.T.

O L A Y : Aydın İli İl Encümeni'nin 16.05.2007 gün ve 302 sayılı kararı ile, 5177 sayılı Kanun'la değişik 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi, 3.2.2005 gün ve 25716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Kanununun I (a) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi ile 31.3.2005 gün ve 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca, Çine çayı mecrasından ruhsatsız ve kaçak olarak kum aldığının tespit edildiğinden bahisle davacıya 25.000,00TL idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Aydın Valiliği İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği'nce, bu karara istinaden, 24.07.2007 gün ve 28-967 sıra no'lu idari yaptırım karar tutanağı düzenlenmiştir.

Davacı vekili, para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

AYDIN 2. SULH CEZA MAHKEMESİ: 11.10.2007 gün ve 2007/736 D.İş sayı ile, 5326 Sayılı Kanunun 3.maddesini değiştiren 5560 Sayılı Kanun uyarınca yeni getirilen düzenlemeye göre, 3/1. maddesinde "bu kanunun a- İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde … uygulanır." düzenlemesinin bulunduğu; buna göre idari yaptırımı gerektiren eylemlerde bu yaptırımın düzenlendiği kanunda özel olarak bir düzenleme var ise o kanundaki düzenleme hükümlerinin uygulanacağı, eğer özel bir düzenleme yok ise 5326 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı; yani, idari yaptırım kararlarına karşı itirazın Sulh Ceza Mahkemesinde görüleceği ve karara bağlanacağı; dosyada itiraza konu olan idari yaptırım kararı, her ne kadar 3213 sayılı Maden Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğine göre verilmiş ve ayrıca burada cezalara karşı itiraz yeri belirtilmemiş ise de; olayda, cezayı vermeye yetkili kurumun Maden Kanununun I (A) Grubu Madenleri ile İlgili Uygulama Yönetmeliği 18. madde ve 5326 sayılı Kanun 3. madde yollamasıyla, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 25 ve 26/e maddeleri gereğince İL ENCÜMENİ tarafından verilmiş olduğu; kararın yetkili organ tarafından verildiği anlaşıldıktan sonra, 58 ve 59. maddelerde cezaların kesinleşmesi ve itirazların gösterildiği, 5302 sayılı Kanunun 59/2 maddesi gereğince cezaya karşı itirazın idare mahkemesine yapılacağı, yani 5326 Sayılı Kanunun 3. maddesine göre aksi bir hüküm olduğu için, Kabahatler Kanununun itiraz yönündeki bölümü ve hükümlerinin uygulanmayacağı; itirazı incelemeye yetkili ve görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğu, Mahkemelerinin görevinin bittiği, usul hükümlerinin, kanunun yürürlüğe girdiği anda uygulanacağı sebebiyle mahkemelerinin bu konuda karar verme yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; yapılan itiraz Aydın 1.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 4.12.2007 gün ve Değ.İş.2007/1020 sayılı kararıyla kesin olarak reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezası verilmesine ilişkin idari yaptırım karar tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AYDIN 1. İDARE MAHKEMESİ: 18.03.2008 gün ve E: 2008/349, K: 2008/324 sayı ile;

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin V. Fıkrasında: "Ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır…." hükmünün yer aldığı; 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun " Encümenin Görev ve Yetkileri" başlıklı 26. maddesinin (e) bendinde, kanunlarda öngörülen cezaları vermenin İl Encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğunun belirtildiği; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinin (a) bendinde ise: "Bu Kanunun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, uygulanır." denilmekte olup, aynı Yasa'nın 27. maddesinin 1. fıkrasında: "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir ... " denilmekte olup, aynı maddenin son fıkrasında ise: "İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin 'iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görülür." hükmünün yer almakta olduğu; yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülki idare amirliklerince el konularak yasak olarak faaliyette

bulunan bu kişilere, yetkili İl Encümenince, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanacağı, yetkili İl Encümenince idari para cezasıyla birlikte idari yargının görev alanına giren kararların da verilmemiş olması halinde uygulanan bu idari para cezalarına karşı idari para cezasının tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği ve uyuşmazlığın görevli ve yetkili adli yargı mercilerince hükme bağlanacağının değerlendirilmekte olunduğu; dava dosyasının incelenmesinden; davacının Aydın İli Çine İlçesi sınırları içinde yer alan Çine Çayı'ndan ruhsatsız ve kaçak olarak2.500 m3kum aldığının tespit edildiği gerekçesiyle, 16.05.2007 gün ve 302 sayılı Aydın İl Encümeni kararıyla davacı hakkında 25.000,00 YTL idari para cezası kesilmesine karar verildiği, bunun üzerine düzenlenen 24.07.2007 gün ve 28/967 sıra numaralı Aydın İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği idari yaptırım karar tutanağıyla da davacıya 25.000,00 YTL tutarında idari para cezası kesildiği, bu cezayla birlikte İdari Yargı Mercilerinin görevine dahil olan başka bir yaptırımın da öngörülmediğinin anlaşıldığı; bu durumda, dava konusu işlemlerle davacı hakkında kesilen idari para cezasına ilişkin uyuşmazlığı çözme görevinin, 5620 sayılı Kabahatler

Kanunu'nun 3.ve 27/1. ve 27/son. Maddesi uyarınca yetkili Sulh Ceza Mahkemelerine tevdi edildiğinden, açılan davanın görev yönünden reddine karar verilmesi kanaatine varıldığı gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş; bu karar, DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ'nin 25.9.2009 gün ve E:2008/9661, K:2009/5074 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Ayper GÖKTUNA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 01.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre:

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece adli yargı dosyası ile birlikte Mahkememize gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 3213 sayılı Maden Kanunu ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun I(a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4.6.1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği,(işlemin tesis edildiği anda yürürlükte bulunan) üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, (işlemin tesis edildiği anda yürürlükte bulunan)beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Maden Kanununun I (A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, "Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 2, 3, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 27, 29, 30, 31, 32, 47; ek 7, 8; geçici 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. maddelerinde 10.6.2010 gün ve 5995 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmış ise de; Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aydın 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 11.10.2007 gün ve 2007/736 D.İş sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.